

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOAMNA JULIANE KOKOTT
prezentate la 10 martie 2022¹

Cauza C-804/21 PPU

**C,
CD,
Cu participarea:
Syyttäjä**

[cerere de decizie preliminară formulată de Korkein oikeus (Curtea Supremă, Finlanda)]

„Cerere de decizie preliminară – Cooperare în materie penală – Mandat european de arestare –
Decizia-cadru 2002/584 – Predarea persoanelor căutate autorității judiciare solicitante –
Termen pentru predare – Imposibilitatea predării pentru motive de forță majoră –
Competența privind constatarea forței majore – Expirarea termenului pentru predare –
Covid-19 – Cerere de azil”

I. Introducere

1. Articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584² reglementează predarea persoanelor căutate prin intermediul unui mandat european de arestare după ce autoritățile competente ale statului membru de executare au luat o decizie finală cu privire la predarea acestor persoane. În cazul în care persoana căutată nu este predată într-un termen foarte scurt, aceasta trebuie pusă în libertate potrivit articolului 23 alineatul (5). În conformitate cu articolul 23 alineatul (3), în cazul în care predarea este împiedicată de un caz de forță majoră, acest termen poate fi prelungit. În această privință, dispoziția nu distinge după cum mandatul de arestare vizează urmărirea penală sau executarea unei pedepse privative de libertate.

2. Prezenta trimitere preliminară oferă Curții ocazia de a preciza interpretarea articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 în sensul dacă autoritățile polițienestre ale statului membru de executare pot constata existența unui caz de forță majoră. De asemenea, este necesar să se stabilească importanța unei cereri de azil a persoanei căutate în raport cu termenele de predare și de punere în libertate. În plus, se pune problema condițiilor în care este aplicabil articolul 23.

¹ Limba originală: germana.

² Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24).

II. Cadrul juridic

A. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO)

3. Articolul 5 din CEDO consacră dreptul la libertate și la siguranță:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) [...]

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

[...]

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. [...]

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 litera c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. [...]”

B. Decizia-cadru 2002/584

4. Articolul 1 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 descrie domeniul de aplicare al mandatului european de arestare:

„Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.”

5. La articolul 6 alineatele (1) și (2) din Decizia-cadru 2002/584 sunt stabilite autoritățile competente:

„(1) Autoritatea judiciară emitentă este autoritatea judiciară a statului membru emitent care este competentă să emită un mandat european de arestare, în conformitate cu dreptul acestui stat.

(2) Autoritatea judiciară de executare este autoritatea judiciară a statului membru de executare, care este competentă să execute mandatul european de arestare, în conformitate cu dreptul acestui stat.”

6. Considerentul (8) al Deciziei-cadru 2002/584 precizează rolul autorității judiciare de executare:

„Deciziile privind executarea mandatului european de arestare trebuie să facă obiectul unor controale suficiente, ceea ce înseamnă că o autoritate judiciară din statul membru în care a fost arestată persoana căutată va trebui să ia decizia de predare a acesteia.”

7. Articolul 7 din Decizia-cadru 2002/584 permite recursul la o autoritate centrală:

„(1) Fiecare stat membru poate desemna o autoritate centrală sau, atunci când sistemul juridic al acestuia prevede astfel, mai multe autorități centrale, pentru a asista autoritățile judiciare competente.

(2) Un stat membru poate, în cazul în care se dovedește necesar din motive de organizare a sistemului său judiciar, să încredințeze autorității sau autorităților sale centrale transmiterea și primirea administrative a mandatelor europene de arestare, precum și a oricărei alte corespondențe oficiale în legătură cu acestea.

[...]”

8. În această privință, considerentul (9) al Deciziei-cadru 2002/584 enunță:

„Rolul autorităților centrale în executarea unui mandat european de arestare trebuie să se limiteze la un sprijin practic și administrativ.”

9. Articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 reglementează termenele pentru predarea persoanei căutate după ce autoritățile competente ale statului membru de executare au luat o decizie finală cu privire la executarea mandatului european de arestare:

„(1) Persoana căutată este predată în cel mai scurt timp, la o dată convenită între autoritățile implicate.

(2) Aceasta este predată în termen de cel mult 10 zile de la data deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare.

(3) În cazul în care predarea persoanei căutate în termenul prevăzut la alineatul (2) este împiedicată de un caz de forță majoră în oricare dintre statele membre, autoritatea judiciară de executare și autoritatea judiciară emitentă iau imediat legătura una cu cealaltă și convin asupra unei noi date a predării. În acest caz, predarea are loc în termen de 10 zile de la noua dată astfel convenită.

(4) În mod excepțional, predarea poate fi suspendată temporar din motive umanitare serioase, cum ar fi existența unor motive valabile pentru a crede că aceasta ar pune în mod evident în pericol viața sau sănătatea persoanei căutate. Executarea mandatului european de arestare are loc de îndată ce aceste motive au încetat să existe. Autoritatea judiciară de executare informează de îndată autoritatea judiciară emitentă despre acest aspect și convine cu aceasta asupra unei noi date a predării. În acest caz, predarea are loc în termen de 10 zile de la noua dată astfel convenită.

(5) La expirarea termenelor prevăzute la alineatele (2)-(4), în cazul în care persoana se mai află în detenție, ea este pusă în libertate.”

C. Transpunerea în dreptul finlandez

10. Finlanda a transpus Decizia-cadru 2002/584 prin Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (1286/2003) (Legea 1286/2003 privind predarea, ca urmare a unei infracțiuni, între Republica Finlanda și celelalte state membre ale Uniunii Europene – Legea privind predarea în cadrul UE). Transpunerea articolului 23 din decizia-cadru se regăsește la articolele 46-48 din această lege.

11. Trebuie subliniat că articolul 46 alineatul (2) din Legea privind predarea în cadrul UE, care transpune articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, prevede că „autoritățile competente” (toimivaltaisten viranomaisten) convin asupra unei noi date a predării. În schimb, articolul 23 alineatul (3) din decizia-cadru utilizează, inclusiv în versiunea finlandeză, termenul „autoritate judiciară” (oikeusviranomaisen).

12. Autoritățile judiciare care decid cu privire la predare și la detenție sunt Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță) și, ca instanță de apel, Korkein oikeus (Curtea Supremă) (articolele 11, 19 și 37 din Legea privind predarea în cadrul UE). În temeiul articolului 44 din Legea privind predarea în cadrul UE, Oficiul Național al Poliției Judiciare este în schimb competent să execute o decizie de predare.

III. Situația de fapt și cererea de decizie preliminară

13. În cadrul cererii de decizie preliminară, contextul este prezentat după cum urmează.

14. La 19 mai 2015, autoritatea judiciară competentă română a emis un mandat european de arestare împotriva lui C, iar la 27 mai 2015 împotriva lui CD, ambii resortisanți români. Acestea vizau predarea lor în România pentru executarea unor pedepse cu închisoarea de cinci ani și a unor pedepse complementare de trei ani. Aceste pedepse au fost aplicate pentru trafic de produse stupefiante de risc și de mare risc și participarea la un grup infracțional organizat.

15. Potrivit informațiilor disponibile, C și CD s-au aflat inițial în Suedia. Prin urmare, printr-o decizie pronunțată la 8 aprilie 2020 (NJA 2020, p. 430), Curtea Supremă suedeză a dispus predarea lui C în România. Prin decizia din 30 iulie 2020, Curtea de Apel din Svea, Suedia, a dispus predarea lui CD în România. Ambii au părăsit însă Suedia pentru a se deplasa în Finlanda înainte de punerea în executare a acestor decizii de predare.

16. La 15 decembrie 2020, C și CD au fost arestați în Finlanda pe baza mandatului european de arestare și plasați în detenție. Korkein oikeus, prin decizia definitivă din 16 aprilie 2021 [KKO 2021:24 și (decizia nr. 582/2021)], a dispus predarea lui C și a lui CD în România. La

cererea autorităților române, Oficiul Național al Poliției Judiciare finlandez a stabilit o primă dată de predare la 7 mai 2021, întrucât nu era disponibil niciun zbor adecvat înainte de această dată ca urmare a pandemiei de Covid-19.

17. La 3 mai 2021, C și CD au solicitat Korkein oikeus anularea deciziilor de predare. Korkein oikeus a interzis mai întâi în mod provizoriu, la 4 mai 2021, executarea deciziilor de predare, iar apoi, la 31 mai 2021, a respins cererile de anulare, ceea ce a determinat caducitatea deciziei de interdicere a executării. Următoarea dată care fusese convenită pentru predare, și anume 11 iunie 2021, a fost de asemenea amânată, întrucât nu existau legături aeriene către România și nu fusese posibilă organizarea unui transport aerian către un alt stat membru cu respectarea agendei convenite. Ulterior, C și CD au formulat, fără succes, alte cereri cu privire la suspendarea executării deciziilor de predare.

18. În cele din urmă, CD trebuia să fie predat în România la 17 iunie 2021, iar C la 22 iunie 2021. Această predare a fost însă împiedicată întrucât ei au cerut azil în Finlanda. La 12 noiembrie 2021, Maahanmuuttovirasto (Oficiul Național pentru Imigrație) a respins aceste cereri de azil, însă C și CD au sesizat Hallinto-oikeus (Tribunalul Administrativ) cu o acțiune împotriva deciziilor menționate.

19. În paralel cu procedura privind cererile de azil, C și CD au solicitat punerea lor în libertate în fața instanțelor de drept comun. În cadrul acestei proceduri, la 20 decembrie 2021, Korkein oikeus a adresat Curții următoarele întrebări:

- 1) Articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 coroborat cu articolul 23 alineatul (5) din aceeași decizie-cadru impune ca, în cazul în care o persoană deținută nu a fost predată în termen, autoritatea judiciară de executare prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din decizia-cadru să stabilească o nouă dată de predare și să verifice existența unui caz de forță majoră și respectarea condițiilor impuse pentru detenție sau este de asemenea compatibilă cu decizia-cadru o procedură în cadrul căreia instanța examinează aceste elemente numai la cererea părților? În cazul în care se consideră că prelungirea termenului impune intervenția autorității judiciare, absența unei astfel de intervenții implică în mod necesar că termenele prevăzute de decizia-cadru au expirat, caz în care persoana deținută trebuie pusă în libertate în temeiul articolului 23 alineatul (5) din aceeași decizie-cadru?
- 2) Articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de forță majoră include de asemenea obstacole juridice în calea predării întemeiate pe legislația națională a statului membru de executare, cum ar fi o interdicție de executare impusă pe durata procedurii jurisdicționale sau dreptul solicitantului de azil de a rămâne în statul de executare până la pronunțarea asupra cererii sale de azil?

20. C și CD, România și Comisia Europeană au prezentat Curții observații scrise. La ședința din 2 martie 2022, au participat C și CD, Republica Finlanda, Regatul Țărilor de Jos și Comisia Europeană.

IV. Apreciere juridică

21. Articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 stabilește termene stricte pentru predarea unei persoane căutate prin intermediul unui mandat european de arestare. Predarea trebuie să aibă loc în cel mai scurt timp [alineatul (1)], dar, de regulă, în termen de cel mult 10 zile de la data

deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare [alineatul (2)]. Cu toate acestea, articolul 23 alineatul (3) prevede posibilitatea de a conveni asupra unei noi date a predării, atunci când predarea persoanei căutate în termenul prevăzut la articolul 23 alineatul (2) este împiedicată de un caz de forță majoră³.

22. Procedura preliminară ridică trei probleme legate de noțiunea de forță majoră care trebuie luată în considerare în cadrul aplicării articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584.

23. Prima parte a primei întrebări urmărește să se stabilească dacă, în cadrul aplicării articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, o autoritate judiciară trebuie să aprecieze întotdeauna existența unui caz de forță majoră și să convină asupra unei noi date a predării sau dacă, într-o primă etapă, o autoritate polițienească poate lua aceste măsuri atunci când o instanță examinează aceste elemente la cerere (a se vedea secțiunea C).

24. A doua întrebare privește problema dacă noțiunea de forță majoră poate fi interpretată în sensul că o cerere de azil a persoanei căutate și întârzierile inerente unei asemenea cereri pot fi considerate un caz de forță majoră în cadrul predării (a se vedea secțiunea D).

25. Aceste două întrebări sunt pertinente în speță, întrucât articolul 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584 prevede, fără nicio restricție, că persoana în cauză este pusă în libertate în cazul în care se mai află în detenție la expirarea termenelor prevăzute la articolul 23 alineatele (2)-(4). Astfel, prin intermediul celei de a doua părți a primei întrebări, Korkein oikeus urmărește să afle dacă punerea în libertate este necesară și în ipoteza în care nicio instanță nu a verificat dacă există un caz de forță majoră care dă naștere unui nou termen. Chiar dacă Korkein oikeus ridică această problemă numai în ipoteza în care un control jurisdicțional ar fi necesar în mod efectiv, vom examina mai întâi, înainte de a aborda celelalte două întrebări, aspectul dacă, la expirarea termenelor, trebuie să aibă loc efectiv o punere în libertate, întrucât această examinare ilustrează interesele și situațiile juridice existente (a se vedea secțiunea B).

26. Trebuie însă mai întâi să se răspundă la argumentul Comisiei, formulat în ședință, potrivit căruia articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 nu se aplică atât timp cât este pendinte o cale de atac împotriva predării.

A. Cu privire la aplicabilitatea articolului 23 din Decizia-cadru 2002/584

27. Reiese din articolul 23 alineatul (2) din decizia-cadru că termenele prevăzute la acest articol încep să curgă numai de la data deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare.

28. Articolul 23 este așezat la sfârșitul unei proceduri de predare mai degrabă complexe prevăzute în capitolul 2 din Decizia-cadru 2002/584. Acest articol își găsește aplicarea după ce toate celelalte demersuri necesare, inclusiv decizia privind executarea mandatului european de arestare, au fost deja adoptate de autoritatea judiciară de executare⁴.

³ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctele 45-52). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctele 59-64). A se vedea în acest sens punctul 84 și următoarele de mai jos.

⁴ Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctul 31).

29. La prima vedere, acest moment corespunde în speță deciziei definitive a Korkein oikeus din 16 aprilie 2021.

30. Cu toate acestea, Comisia arată în mod convingător că o asemenea decizie își pierde caracterul definitiv odată cu introducerea unei căi de atac împotriva predării. Astfel, o atare cale de atac nu poate fi efectivă decât dacă se opune predării, iar dacă dreptul intern prevede asemenea căi de atac, trebuie ca ele să poată, cel puțin teoretic, în cazul în care sunt admise, să împiedice măcar provizoriu predarea. Din acest motiv, decizia anterioară privind predarea își pierde caracterul definitiv. Prin urmare, articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 nu va putea fi aplicabil din nou decât după respingerea acestei căi de atac.

31. În consecință, în cazul în care prezenta trimitere preliminară care cuprinde întrebări privind articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 ar interveni în cadrul unei proceduri referitoare la o asemenea cale de atac, ea nu ar fi pertinentă și nu ar fi necesar să se răspundă la respectivele întrebări. Ar fi suficient să se comunice Korkein oikeus că articolul 23 nu este aplicabil.

32. Or, cauza principală nu privește propriu-zis o cale de atac împotriva predării, ci a fost declanșată de procedurile de azil ale persoanelor căutate. Aceste proceduri au un obiect diferit de cel al unei acțiuni împotriva predării. În plus, Curtea a statuat deja că dreptul de azil în temeiul Protocolului nr. 24 privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene nu constituie un motiv de neexecutare a unui mandat european de arestare⁵. Așadar, decizia de predare ar rămâne definitivă.

33. Totuși, în speță, procedura de azil se opune *de facto* predării și, în ipoteza puțin probabilă a admiterii cererilor de azil, repune în discuție decizia privind executarea mandatului european de arestare. Prin urmare, ea trebuie să producă, în ceea ce privește aplicarea articolului 23 din decizia-cadru, același efect ca și o cale de atac împotriva predării.

34. Rezultă că articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 nu este aplicabil atunci când predarea este imposibilă ca urmare a unei proceduri de azil.

35. Ținând seama de această concluzie, răspunsurile la întrebările adresate de Korkein oikeus sunt lipsite de relevanță pentru soluționarea litigiului principal. Le vom aborda totuși în ipoteza în care Curtea nu ar împărțiși punctul nostru de vedere.

B. Cu privire la punerea în libertate a persoanei căutate

36. A doua parte a primei întrebări privește punerea în libertate a persoanei căutate. În această privință, vom examina mai întâi condițiile normative și consecințele unei puneri în libertate, iar apoi câteva îndoieli cu privire la caracterul adecvat al acesteia. În cele din urmă, vom plasa aceste considerații în contextul dreptului fundamental la libertate prevăzut la articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale.

⁵ Hotărârea din 21 octombrie 2010, I.B. (C-306/09, EU:C:2010:626, punctele 43-45).

1. Condițiile normative și consecințele unei puneri în libertate

37. În temeiul articolului 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584, persoana în cauză este pusă în libertate dacă se mai află în detenție la expirarea termenelor prevăzute la articolul 23 alineatele (2)-(4).

38. Articolul 23 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584 stabilește un termen foarte scurt. Potrivit acestuia, predarea are loc în termen de cel mult 10 zile de la data deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare. Data exactă a predării în cadrul acestui termen este convenită între autoritățile implicate [articolul 23 alineatul (1)].

39. În schimb, în cazul în care se aplică articolul 23 alineatul (3) sau (4) din Decizia-cadru 2002/584, sfârșitul termenului nu poate fi determinat cu ușurință. Chiar dacă cele două texte menționează de asemenea un termen de 10 zile, acest termen nu începe să curgă însă decât de la o nouă dată de predare convenită.

40. Convenirea asupra unei noi astfel de date a predării este posibilă în cazul în care, la data convenită inițial, un caz de forță majoră [articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584] sau motive umanitare serioase [articolul 23 alineatul (4)] se opun unei predări.

41. Această nouă dată de predare nu este precizată la articolul 23 alineatele (3) și (4) din Decizia-cadru 2002/584. Totuși, din articolul 23 alineatul (1) reiese că și în astfel de cazuri predarea trebuie să aibă loc în cel mai scurt timp. Astfel cum a statuat Curtea, menținerea în detenție nu este, așadar, admisibilă decât dacă procedura de predare, inclusiv în lumina articolului 6 din Carta drepturilor fundamentale⁶, a fost efectuată într-un mod suficient de diligent și, prin urmare, dacă durata detenției nu are un caracter excesiv⁷.

42. În orice caz, în ceea ce privește noua dată de predare prevăzută la articolul 23 alineatele (3) și (4) din Decizia-cadru 2002/584, nu este aplicabil termenul de 10 zile prevăzut la articolul 23 alineatul (2). Astfel, în aceste două dispoziții, legiuitorul a stabilit în mod expres termene scurte de 10 zile, dar acestea nu încep să curgă decât de la noua dată de predare convenită, fără a avea ca obiect stabilirea acestei date. Un termen pentru noua dată de predare nici nu ar avea sens întrucât, în cazurile prevăzute la articolul 23 alineatele (3) și (4), nu este posibil să se prevadă durata impedimentului respectiv.

43. Totuși, dacă termenele au expirat, în cazul în care persoana căutată se mai află în detenție, ea trebuie pusă în libertate în conformitate cu articolul 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584. Nu sunt prevăzute excepții de la această regulă.

44. Această concluzie, confirmată de Curte în cauza Vilkas⁸, este surprinzătoare, întrucât creează riscul ca persoana căutată să fugă pentru a se sustrage de la executarea ulterioară a mandatului de arestare.

⁶ Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 57-59), și Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 100).

⁷ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 43).

⁸ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 73). A se vedea de asemenea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 47-49).

45. În această privință, avocatul general Bobek a considerat chiar că o punere în libertate în temeiul articolului 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584 ar însemna o punere în libertate efectivă și necondiționată care ar exclude măsurile necesare pentru a evita fuga persoanei căutate în temeiul mandatului european de arestare⁹.

46. Înțelegem totuși constatările Curții din Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas în sensul că, chiar după o punere în libertate în conformitate cu articolul 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584, statul de executare este obligat să ia măsuri suplimentare necesare pentru a asigura predarea, atât timp cât nu plasează în detenție în acest scop persoana căutată. Astfel, autoritățile judiciare ale acestui stat membru rămân obligate să continue procedura de executare a unui mandat european de arestare și să procedeze la predarea persoanei căutate. În acest scop, autoritățile respective trebuie să convină asupra unei noi date a predării¹⁰. Pentru a-și îndeplini obligația, statul de executare trebuie mai ales să fie autorizat să ia măsurile coercitive necesare în legătură directă cu predarea. Ar fi contrar obligației de a continua procedura¹¹ dacă statul de executare ar fi împiedicat să ia până la predare, pentru a evita fuga, alte măsuri restrictive de libertate care să nu atingă pragul unor măsuri privative de libertate¹².

47. În temeiul articolului 12 din Decizia-cadru 2002/584 coroborat cu articolul 6 și cu articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale, deținerea unei persoane căutate este însă admisibilă numai dacă este necesară¹³. Prin urmare, nu trebuie să fie posibilă asigurarea executării mandatului european de arestare prin mijloace mai puțin coercitive. Din împrejurarea că persoanele căutate sunt frecvent plasate în detenție în statul de executare rezultă, așadar, că măsurile alternative detenției nu constituie întotdeauna un mijloc la fel de potrivit pentru a evita o fugă¹⁴.

2. Caracterul adecvat al unei puneri în libertate

48. Prin urmare, împrejurările speței suscită îndoieli cu privire la caracterul adecvat al unei puneri în libertate în temeiul articolului 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584.

49. În primul rând, există indicii serioase cu privire la existența unui risc ridicat de fugă. Astfel, persoanele căutate au fugit deja din Suedia pentru a se sustrage executării mandatului european de arestare și, probabil, anterior, și din România. Cu toate acestea, în ceea ce privește termenele pentru a decide cu privire la executarea unui mandat european de arestare, Curtea a statuat deja că o punere în libertate este incompatibilă cu Decizia-cadru 2002/584 atunci când un risc existent de fugă nu poate fi adus la un nivel acceptabil prin impunerea unor măsuri adecvate¹⁵.

⁹ Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctul 35).

¹⁰ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 72).

¹¹ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 61), și Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 102).

¹² A se vedea de exemplu măsurile descrise în Hotărârea din 28 iulie 2016, JZ (C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, punctul 16). Cu privire la distincția dintre măsurile privative de libertate și măsurile restrictive de libertate, a se vedea punctul 47 și următoarele din această hotărâre.

¹³ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 55), Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 37), și Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctul 56).

¹⁴ A se vedea Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctele 51 și 52).

¹⁵ Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctul 63). A se vedea de asemenea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 61).

50. În al doilea rând, întârzierile predării în litigiul principal sunt, cel puțin în parte, datorate comportamentului persoanelor căutate, întrucât, într-o primă etapă, acestea au formulat căi de atac împotriva predării și, ulterior, au solicitat azil, în pofida faptului că, *prima facie*, nu există niciunul dintre puținele cazuri excepționale rămase potrivit Protocolului nr. 24 privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene, în care este posibilă acordarea azilului. Potrivit României, persoanele căutate chiar au contribuit la imposibilitatea depășirii obstacolelor cauzate de Covid-19 în calea predării prin refuzarea efectuării testelor necesare. Prin urmare, punerea lor în libertate ar fi de natură să favorizeze practicile prin care se urmărește împiedicarea executării mandatelor europene de arestare¹⁶.

51. În sfârșit, în al treilea rând, instanțele din România, și anume instanțe ale unui stat membru, au condamnat definitiv persoanele căutate la pedepse privative de libertate de lungă durată. În pofida unor eventuale măsuri de reducere a riscului de fugă, punerea în libertate a persoanelor căutate crește riscul ca această pedeapsă să nu poată fi executată. Un asemenea rezultat ar fi contrar încrederii care trebuie să existe între statele membre și principiului recunoașterii reciproce pus în aplicare prin Decizia-cadru 2002/584¹⁷. În schimb, în ceea ce privește prezentele mandate de arestare emise în vederea executării unor pedepse privative de libertate, sarcina suportată de persoanele căutate în cazul menținerii în detenție ar rămâne foarte limitată sau chiar înlăturată în totalitate, întrucât statul membru emitent compută toate perioadele de detenție rezultând din executarea unui mandat european de arestare în conformitate cu articolul 26 din Decizia-cadru 2002/584¹⁸.

52. Cu toate acestea, în Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas, Curtea a considerat că persoana căutată trebuie pusă în libertate și în astfel de cazuri¹⁹.

53. Un risc de fugă era cel puțin probabil în cauza Vilkas, întrucât opoziția la predare indica faptul că persoana căutată nu era dispusă să execute pedeapsa privativă de libertate care îi fusese aplicată și să se supună în continuare procedurilor penale.

54. În plus, întârzierile care au intervenit în cauza respectivă se datorau de asemenea comportamentului persoanei căutate, întrucât aceasta s-a opus cu succes predării prin intermediul unei curse aeriene comerciale²⁰, ceea ce Curtea nu ar considera drept un caz de forță majoră decât în mod excepțional²¹.

55. În sfârșit, ca și în speță, Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas privea un mandat de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate. Desigur, nici concluziile²², nici hotărârea²³ sau cererea de decizie preliminară în această cauză nu menționează motivul celor două mandate de arestare în discuție în cauza respectivă. În această cauză, Irlanda a arătat totuși că unul dintre mandatele de arestare avea ca obiect efectuarea urmăririi penale, printre altele, pentru vătămări corporale grave, iar celălalt executarea unei pedepse privative de libertate, printre

¹⁶ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 41).

¹⁷ Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 28), Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 76), și Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 31). A se vedea de asemenea articolul 1 alineatul (2) și considerentele (6) și (10) ale Deciziei-cadru 2002/584.

¹⁸ A se vedea Hotărârea din 28 iulie 2016, JZ (C-294/16 PPU, EU:C:2016:610).

¹⁹ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 73).

²⁰ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctele 14 și 15).

²¹ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctele 59-65).

²² Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctul 7).

²³ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 12).

alte, pentru tâlhărie și tulburarea ordinii publice²⁴. Curtea nu a putut, așadar, să considere că mandatele de arestare aveau ca unic scop urmărirea penală. Cel puțin, argumentația avocatului general Bobek potrivit căreia previzibilitatea perturbărilor din partea persoanei căutate ar trebui evaluată ținând seama de „infracțiunile pentru care persoana este căutată sau pentru care a fost condamnată”²⁵ și de „dosarul cauzei respective și [de] faptele aferente acesteia”²⁶ demonstrează că acesta era conștient de temeiurile celor două mandate de arestare.

56. Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de faptul că, în Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas, Curtea nu a statuat în mod expres că punerea în libertate prevăzută la articolul 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584 s-ar impune în mod necondiționat și în cazul unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate. Prin urmare, nu ar constitui o derogare de la această hotărâre dacă, în prezenta cauză, Curtea ar interpreta în mod restrictiv aplicarea articolului 23 alineatul (5) în cazul unor astfel de mandate de arestare. Acest aspect trebuie apreciat în lumina dreptului fundamental la libertate prevăzut la articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale.

3. *Dreptul fundamental la libertate*

57. Potrivit articolului 6 din cartă, orice persoană – așadar, inclusiv un infractor condamnat la o pedeapsă privativă de libertate, dar care a fugit – are dreptul la libertate și la siguranță.

58. Articolul 52 alineatul (1) din cartă admite că pot fi impuse restrângeri ale exercițiului unor drepturi, precum cele consacrate la articolul 6 din aceasta, în măsura în care aceste restrângeri sunt prevăzute de lege, respectă substanța acestor drepturi și libertăți și, prin respectarea principiului proporționalității, sunt necesare și răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți²⁷.

59. În plus, din articolul 52 alineatul (3) din cartă rezultă că, în măsura în care aceasta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași cu cele prevăzute de convenția menționată. Articolul 53 din cartă adaugă în acest sens că nicio dispoziție a acesteia nu trebuie să fie interpretată în sensul că limitează sau aduce atingere drepturilor recunoscute, printre altele, de CEDO²⁸.

60. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, o restrângere a dreptului la libertate necesită, așadar, în special un temei juridic suficient de accesibil, precis și previzibil în aplicarea sa pentru a evita orice risc de arbitrar²⁹. Acest lucru trebuie să se aplice chiar infractorilor condamnați aflați în detenție, întrucât, în această situație, riscul de tratament arbitrar este foarte pronunțat.

²⁴ Punctul de vedere al Irlandei prezentat la 10 martie 2016 în cauza Vilkas (C-640/15, punctul 7).

²⁵ Concluziile prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctul 68).

²⁶ Concluziile prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctul 84).

²⁷ Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 55).

²⁸ Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 56).

²⁹ Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 40), Hotărârea din 19 decembrie 2019, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, punctul 46), și Hotărârea din 17 septembrie 2020, JZ (Pedeapsă cu închisoarea în cazul unei interdicții de intrare) (C-806/18, EU:C:2020:724, punctul 41), care fac trimitere la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 21 octombrie 2013, Del Río Prada împotriva Spaniei (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 125), precum și, cu privire la mandatul european de arestare, Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctele 58 și 60).

61. În cadrul procedurii de predare, temeiul legal al măsurii detenției trebuie căutat mai întâi în dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584, precum și în legislația națională adoptată în vederea transpunerii sale³⁰. Totuși, atât articolul 23 alineatul (5) din Decizia-cadru 2002/584, cât și articolul 48 din Legea finlandeză privind predarea în UE prevăd, fără nicio restricție, că persoana căutată trebuie să fie pusă în libertate după expirarea termenelor prevăzute la articolul 23 din decizia-cadru. O interpretare a acestor dispoziții care să permită detenția în pofida expirării termenelor nu ar mai fi previzibilă, ar fi chiar *contra legem*. Prin urmare, este îndoielnic dacă limitarea aplicării articolului 23 alineatul (5) din decizia-cadru în cazul mandatelor europene de arestare emise în scopul executării pedepselor privative de libertate este compatibilă cu dreptul fundamental la libertate consacrat la articolul 6 din cartă și la articolul 5 din CEDO.

62. În plus, în cazul unui mandat de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate, s-ar putea considera că această condamnare constituie, împreună cu dispozițiile penale aplicate, un temei legal pentru menținerea în detenție. Or, Decizia-cadru 2002/584 nu conține o dispoziție specifică în această privință.

63. Dimpotrivă, pentru executarea pedepselor privative de libertate pronunțate în alte state membre ar fi relevantă Decizia-cadru 2008/909³¹. Cu toate acestea, nici cererea de decizie preliminară, nici observațiile prezentate nu conțin indicii potrivit cărora sunt îndeplinite condițiile unei astfel de executări. Nu există elemente nici cu privire la dispoziții corespunzătoare din dreptul finlandez.

64. Atât timp cât legiuitorul nu modifică articolul 23 alineatul (5) din decizia-cadru, trebuie să se considere că și în cazul mandatelor europene de arestare emise în scopul executării unor pedepse privative de libertate persoanele căutate trebuie puse în libertate dacă se mai află în detenție la expirarea termenelor prevăzute la articolul 23 alineatele (2)-(4).

65. Ca atare, celelalte două întrebări, care vizează împrejurările în care intervine prelungirea termenului prevăzut la articolul 23 alineatul (3) din decizia-cadru, prezintă o importanță cu atât mai mare.

C. Cu privire la intervenția autorității judiciare

66. Prin intermediul primei părți a primei întrebări, Korkein oikeus urmărește să afle dacă prelungirea termenului prevăzut la articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 nu este aplicabilă decât în ipoteza în care o autoritate judiciară constată că forța majoră a împiedicat o predare în termen.

67. Această întrebare se întemeiază pe faptul că, în dreptul finlandez, Oficiul Național al Poliției Judiciare este responsabil de sarcinile legate de executarea predării odată ce decizia de predare luată de instanță a rămas definitivă. Acesta este responsabil de punerea în aplicare practică a deciziei de predare, asigură legătura cu autoritățile competente din statul membru care a emis mandatul de arestare și convine asupra unei noi date a predării atunci când aceasta, precum în speță, nu a avut loc în termenul de 10 zile.

³⁰ Cu titlu ilustrativ, Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctul 61 și următoarele).

³¹ Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană (JO 2008, L 327, p. 27).

68. Persoana care urmează să fie predată are întotdeauna dreptul de a supune aprecierii instanței problema dacă se mai justifică menținerea sa în detenție sau dacă trebuie să fie pusă în libertate ca urmare a caracterului excesiv al detenției. Îi revine, prin urmare, instanței sarcina de a aprecia, printre altele, dacă absența predării se datorează unui caz de forță majoră în sensul articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, care permite prelungirea perioadei de predare și menținerea în detenție a persoanei care urmează să fie predată, fără a aduce atingere articolului 23 alineatul (5). Cu toate acestea, nici Oficiul Național al Poliției Judiciare, nici alte autorități nu supun în mod sistematic aprecierii instanței problema menținerii în detenție.

69. Cu toate acestea, astfel cum arată Korkein oikeus, articolul 23 alineatul (3) prima teză din Decizia-cadru 2002/584 prevede în mod expres că autoritatea judiciară de executare și autoritatea judiciară emitentă iau imediat legătura una cu cealaltă și convin asupra unei noi date a predării în cazul în care predarea persoanei căutate în termenul prevăzut la articolul 23 alineatul (2) este împiedicată de un caz de forță majoră³².

70. Chiar dacă această dispoziție nu precizează autoritatea care verifică existența unui caz de forță majoră, din modul său de redactare rezultă cel puțin că, pentru a conveni asupra unei noi date a predării, este necesară constatarea unui caz de forță majoră. Astfel, autoritatea judiciară de executare și autoritatea judiciară emitentă nu pot conveni asupra unei noi date a predării decât dacă apreciază că există un caz de forță majoră.

71. Cu toate acestea, poliția judiciară finlandeză nu poate fi considerată autoritate judiciară.

72. Noțiunea de „autoritate judiciară” în sensul deciziei-cadru este o noțiune autonomă a dreptului Uniunii³³. Prin aceasta se înțelege fie un judecător sau o instanță, fie o autoritate judiciară, precum parchetul unui stat membru, care participă la administrarea justiției acestui stat membru și care se bucură de independența impusă în raport cu puterea executivă³⁴. Deciziile privind executarea unui mandat european de arestare și în special predarea persoanei căutate trebuie luate, potrivit considerentului (8) al Deciziei-cadru 2002/584, de autoritatea judiciară de executare.

73. În schimb, ministerele sau serviciile de poliție nu sunt autorități judiciare, întrucât fac parte din puterea executivă³⁵. În privința unor astfel de autorități, articolul 7 din Decizia-cadru 2002/584 se limitează să prevadă că, în calitate de „autorități centrale”, acestora li se poate încredința transmiterea și primirea administrative a mandatelor europene de arestare, precum și a oricărei alte corespondențe oficiale în legătură cu acestea. Rolul lor în executarea unui mandat european de arestare trebuie să se limiteze, potrivit considerentului (9), la un sprijin practic și administrativ.

74. Simpla convenire asupra modalităților de predare ar constitui o componentă posibilă a sprijinului practic și administrativ.

³² Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctele 45-52).

³³ Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punctul 32), și Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 41).

³⁴ Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 54).

³⁵ Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punctul 34), și Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 42).

75. Totuși, în cadrul aplicării articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, acest aspect practic este legat de o decizie de menținere în detenție. Mai întâi, trebuie să se stabilească dacă sunt îndeplinite condițiile de aplicare a acestei dispoziții, și anume în special un caz de forță majoră. Apoi, stabilirea unei noi date de predare determină o perioadă suplimentară de detenție. În această privință, trebuie să se garanteze, pe baza unui control concret al situației în cauză, ținând seama de toate elementele pertinente, că procedura de predare a fost efectuată într-un mod suficient de diligent și, prin urmare, durata detenției nu are un caracter excesiv³⁶.

76. După cum arată și Comisia, în acest caz este vorba despre o decizie cu privire la executarea mandatului european de arestare care, potrivit considerentului (8), revine în sarcina autorităților judiciare. Astfel, în România, potrivit guvernului acestui stat, menținerea în detenție în cazuri de forță majoră este dispusă de instanțe.

77. Această protecție în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 depășește ceea ce este prevăzut la articolul 5 din CEDO. Articolul 5 paragraful 3 din CEDO impune numai ca arestarea preventivă în sensul articolului 5 paragraful 1 litera c) să fie supusă de îndată unui control jurisdicțional. În schimb, în cazul unei arestări în vederea extrădării în conformitate cu articolul 5 paragraful 1 litera f), este suficient ca persoana în cauză să poată introduce un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

78. În această privință, se poate face abstracție de aspectul dacă articolul 6 din cartă este limitat la acest standard minim sau conferă o protecție mai largă în sensul articolului 52 alineatul (3) a doua teză din cartă. În orice caz, Decizia-cadru 2002/584 și în special articolul 23 alineatul (3) consacră în mod expres o astfel de protecție mai largă.

79. Dacă un stat membru derogă de la acest regim punând în sarcina unei autorități polițienești decizia de constatare a existenței unui caz de forță majoră și de stabilire a unei noi date de predare, acesta încalcă dispozițiile articolului 23 alineatul (3) din decizia-cadru. În prezența unei astfel de încălcări, prelungirea duratei detenției aferentă prelungirii termenului nu ar mai fi reglementată într-un mod suficient de accesibil, de precis și de previzibil în aplicarea sa și ar fi, așadar, incompatibilă cu articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale.

80. Astfel, o prelungire a termenului de predare în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 și menținerea în detenție după expirarea termenului prevăzut la articolul 23 alineatul (2) nu sunt admisibile decât în cazul în care o autoritate judiciară constată imposibilitatea predării în termen de 10 zile de la data deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare și consimte la o nouă dată de predare.

81. Cu toate acestea, lipsa unei asemenea constatări din partea unei autorități judiciare nu implică punerea imediată în libertate a persoanei căutate. Astfel, o autoritate polițienească nu poate nici să decidă punerea în libertate a unei persoane căutate și să împiedice eventual în acest mod predarea persoanei căutate, ceea ce constituie adevăratul obiectiv al Deciziei-cadru 2002/584.

³⁶ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 43).

82. Mai degrabă, atunci când inițial o autoritate polițienească a decis dacă predarea a fost împiedicată de un caz de forță majoră și poate chiar a convenit deja asupra unei noi date a predării, trebuie ca, pentru remedierea acestei erori, să fie sesizată de îndată o instanță pentru a controla aceste decizii. Potrivit aprecierii efectuate de respectiva instanță cu privire la aceste aspecte, ea trebuie să dispună fie menținerea în detenție, fie punerea în libertate.

D. Cu privire la efectul cererilor de azil

83. Cea de a doua întrebare adresată de Korkein oikeus are ca obiect efectul cererilor de azil ale celor două persoane căutate asupra termenelor prevăzute la articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584. Această instanță urmărește să afle dacă noțiunea de forță majoră include o interdicție aferentă de executare impusă pe durata procedurii jurisdicționale sau dreptul solicitantului de azil de a rămâne în statul de executare până la soluționarea cererii sale de azil.

1. Interpretarea articolului 23 alineatul (3) din decizia-cadru

84. Această concluzie se impune pe baza anumitor versiuni lingvistice ale articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584. Astfel, imposibilitatea de predare ca urmare a unor împrejurări care ies de sub controlul statelor membre în cauză³⁷ este suficientă pentru a conveni asupra unei noi date a predării. În general, faptul că persoanele căutate formulează o cerere de azil iese de sub controlul statelor membre.

85. Totuși, alte versiuni lingvistice utilizează noțiunea de forță majoră³⁸.

86. Având în vedere aceste versiuni lingvistice diferite, Curtea a statuat, în Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas, în concordanță cu avocatul general Bobek³⁹, că, dată fiind geneza sa⁴⁰, articolul 23 alineatul (3) din decizia-cadru nu este aplicabil decât în cazuri de forță majoră⁴¹.

87. Noțiunea de „forță majoră” trebuie să fie înțeleasă, ca și în alte domenii ale dreptului Uniunii, în sensul de împrejurări străine celui care le invocă, neobișnuite și imprevizibile, ale căror consecințe nu ar fi putut să fie evitate, în pofida diligenței manifestate⁴². În această privință, domeniul de aplicare al acestei excepții trebuie să fie interpretat în mod strict⁴³, astfel încât să includă numai situații reale ale împiedicării, iar nu simpla împrejurare că predarea este îngreunată⁴⁴.

³⁷ În această privință, Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 46), menționează versiunile în limbile spaniolă, cehă, daneză, germană, greacă, engleză, neerlandeză, polonă, slovacă și suedeză.

³⁸ În Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 46), Curtea evocă în această privință versiunile în limbile greacă, franceză, italiană, portugheză, română și finlandeză.

³⁹ Concluziile prezentate în cauza Vilkas (C-640/15, EU:C:2016:826, punctele 59-64).

⁴⁰ Această interpretare este confirmată în special de Raportul explicativ privind convenția elaborată în baza articolului K.3 din Tratatul Uniunii Europene privind procedura simplificată de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene [JO 1996, C 375, p. 4 (p. 9 și următoarea), Ediție specială, 19/vol. 11, p. 128], precum și de explicațiile referitoare la articolul 23 din propunerea Comisiei referitoare la o decizie-cadru a Consiliului privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, COM(2001) 522 final.

⁴¹ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctele 45-52).

⁴² Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 53).

⁴³ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 56).

⁴⁴ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 57).

88. Cu toate acestea, avem îndoieli cu privire la compatibilitatea acestei interpretări a articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 cu obiectivele deciziei-cadru sau dacă aceasta se impune în lumina articolului 6 din cartă. În speță, împiedicarea predării se întemeiază pe o cerere de azil ale cărei șanse de reușită sunt foarte îndoielnice în temeiul Protocolului nr. 24 privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene. Această împrejurare, dar și comportamentul persoanei căutate în cauza Vilkas demonstrează în mod clar riscul ca persoanele căutate, prin comportamente abuzive, să împiedice predarea fără să fie îndeplinite condițiile forței majore. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, justițiabilii nu se pot prevala în mod fraudulos sau abuziv de normele dreptului Uniunii⁴⁵.

89. În consecință, considerăm că este necesar să se precizeze interpretarea articolului 23 alineatul (3) prima teză din Decizia-cadru 2002/584 în sensul că această dispoziție vizează toate împrejurările care, în pofida diligenței manifestate⁴⁶, fac imposibilă o predare și ies de sub controlul statelor membre.

90. Nu este mai puțin adevărat că persoanele căutate au dreptul, în principiu, în temeiul articolelor 18, 47 și 48 din cartă, la o examinare adecvată a cererii lor de azil, precum și la o protecție jurisdicțională efectivă. Chiar dacă Protocolul nr. 24 privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene restrânge în mod considerabil dreptul de azil al cetățenilor Uniunii în alte state membre, iar o cerere de azil nu constituie un motiv de neexecutare a predării⁴⁷, acest drept nu este totuși eliminat definitiv. Prin urmare, autoritățile nu dispun de niciun mijloc, chiar și prin exercitarea celui mai înalt grad de diligență, pentru a împiedica persoanele căutate să întârzie predarea pe această cale.

2. Cu titlu subsidiar: întreruperea termenului ca urmare a cererii de azil

91. În cazul în care Curtea ar considera totuși că articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 rămâne limitat la cazurile de forță majoră, condițiile prevăzute de această dispoziție nu sunt îndeplinite în speță.

92. Desigur, statul membru de executare nu are, de regulă, nicio influență asupra formulării de către o persoană căutată a unei cereri de azil. Statul membru nu poate evita întârzierea subsecventă a unei predări, în pofida diligenței manifestate⁴⁸. În anumite împrejurări, o astfel de cerere poate fi de asemenea surprinzătoare.

93. Cu toate acestea, o interpretare restrictivă a noțiunii de forță majoră nu implică o împrejurare neobișnuită și imprevizibilă. În cazul în care s-ar dovedi că persoanele căutate sunt astfel în măsură să împiedice predarea și să obțină punerea lor în libertate, este posibil ca asemenea cereri să survină în mod regulat. Cel târziu în momentul în care ar apărea o atare practică, ar fi exclus ca o cerere de azil și obstacolul aferent în calea predării să fie considerate un caz de forță majoră.

⁴⁵ Hotărârea din 12 mai 1998, Kefalas și alții (C-367/96, EU:C:1998:222, punctul 20), Hotărârea din 9 martie 1999, Centros (C-212/97, EU:C:1999:126, punctul 24), Hotărârea din 17 iulie 2014, Torresi (C-58/13 și C-59/13, EU:C:2014:2088, punctul 42), și Hotărârea din 11 noiembrie 2021, Ferimet (C-281/20, EU:C:2021:910, punctul 45).

⁴⁶ A se vedea Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 61).

⁴⁷ Hotărârea din 21 octombrie 2010, I.B. (C-306/09, EU:C:2010:626, punctele 43-45).

⁴⁸ A se vedea punctul 89 de mai sus.

94. Această concluzie ar putea astfel să încurajeze persoanele căutate să adopte un comportament abuziv, dar Curtea a acceptat în principiu acest lucru în Hotărârea pronunțată în cauza Vilkas. Astfel, făcând abstracție de câteva rare excepții⁴⁹, Curtea nu a considerat rezistența opusă de persoana căutată la predarea sa ca fiind imprevizibilă și, prin urmare, nici ca fiind un caz de forță majoră⁵⁰. Iar în ipoteza în care nu s-ar putea constata niciun caz de forță majoră, aceasta a subliniat că persoana căutată trebuie pusă în libertate⁵¹.

95. Totuși, aceste constatări se întemeiază pe ideea că autoritățile în cauză dispun, prin manifestarea diligenței necesare, de mijloace care să le permită, cel mai adesea, să surmonteze rezistența opusă de o persoană căutată⁵².

96. În schimb, după cum am menționat deja⁵³, autoritățile nu dispun de astfel de mijloace în cazul unei cereri de azil. Acest lucru justifică întreruperea termenelor prevăzute la articolul 23 din decizia-cadru ca urmare a unei asemenea întârzieri, fără ca cererea de azil să trebuiască să fie considerată un caz de forță majoră. Aceasta reiese dintr-o interpretare a articolului 23 în lumina obiectivelor deciziei-cadru și a principiilor generale ale dreptului Uniunii.

97. Astfel, diferite dispoziții de drept al Uniunii care prevăd că actele de punere în aplicare, de investigare și de urmărire⁵⁴ întrerup termenele de prescripție demonstrează că această întrerupere reflectă un principiu general.

98. Acest principiu reflectă de asemenea teza Comisiei menționată anterior potrivit căreia căile de atac împotriva predării împiedică aplicarea articolului 23 din Decizia-cadru 2002/584⁵⁵.

99. În acest sens, Curtea a statuat că reglementările naționale privind termenele de prescripție scurte în privința dreptului la reparație întemeiat pe dreptul Uniunii în cazul încălcării normelor de concurență, care nu prevăd o întrerupere ca urmare a procedurilor judiciare având ca obiect constatarea încălcării în cauză, sunt, în principiu, incompatibile cu principiul efectivității⁵⁶.

100. Mai apropiată de împrejurările prezentei spețe este Hotărârea pronunțată în cauza Arslan, în care Curtea a statuat că menținerea în custodie publică a unui resortisant al unei țări terțe deja luat în custodie publică în scopul îndepărtării din cauza riscului de fugă poate fi compatibilă cu dispozițiile relevante ale dreptului Uniunii atunci când acesta întârzie îndepărtarea prin introducerea unei cereri de azil⁵⁷.

⁴⁹ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 64).

⁵⁰ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 59).

⁵¹ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 73).

⁵² Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 61).

⁵³ A se vedea punctul 89 de mai sus.

⁵⁴ A se vedea articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO 1995, L 312, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 166), articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), articolul 17 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO 2015, L 248, p. 9), precum și articolul 105 alineatul (3) din Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii (JO 2018, L 193, p. 1).

⁵⁵ A se vedea punctul 30 din prezentele concluzii.

⁵⁶ Hotărârea din 28 martie 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, punctele 51-53). A se vedea de asemenea Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții (C-295/04-C-298/04, EU:C:2006:461, punctul 78), și Hotărârea Curții AELS din 17 septembrie 2018, Nye Kystlink AS/Color Group AS and Color Line AS (E-10/17, punctul 119).

⁵⁷ Hotărârea din 30 mai 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343, punctele 57-60).

101. Desigur, ar fi conform cu cerințele unui temei legal de privare de libertate ca această întrerupere să fie reglementată în mod expres asemănător cazurilor de forță majoră și motivelor umanitare potrivit articolului 23 alineatele (3) și (4) din Decizia-cadru 2002/584 sau în mod similar întreruperilor prescripției care tocmai au fost menționate. Cu toate acestea, dacă persoanele căutate creează în mod deliberat, prin propriile decizii, obstacole juridice insurmontabile în calea predării, ele nu pot pretinde că această întârziere și necesitatea unei detenții prelungite nu erau previzibile pentru ele.

102. Prin urmare, termenele prevăzute la articolul 23 din decizia-cadru sunt din nou aplicabile numai după încheierea definitivă a procedurii legate de cererea de azil și înlăturarea obstacolului respectiv în calea predării.

103. Totuși, nu este rezonabil ca termenul care a fost întrerupt prin cererea de azil să își reia pur și simplu cursul. Astfel, în cazul în care persoana căutată a ales cu abilitate momentul introducerii cererii sale de azil, este posibil să nu mai rămână suficient timp pentru o predare în termenul rămas.

104. Nicio nouă aplicare a termenului de 10 zile prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584 nu pare rezonabilă. Acest termen este valabil în privința autorității judiciare de executare sau a autorităților care o asistă și sunt direct implicate în procedura de decizie privind executarea mandatului european de arestare. Așadar, aceste autorități nu sunt surprinse de începerea curgerii termenului și pot lua măsurile necesare pentru ca predarea să fie efectuată în termen.

105. În schimb, decizia privind o cerere de azil se află în mâinile altor autorități. Încheierea acestei proceduri este astfel comparabilă mai degrabă cu înlăturarea unui obstacol întemeiat pe un caz de forță majoră. Prin urmare, trebuie convenită din nou o dată de predare în conformitate cu articolul 23 alineatul (3).

106. În consecință, interdicția, legată de o cerere de azil, de a executa un mandat european de arestare până la încheierea procedurii judiciare sau dreptul solicitantului de azil de a putea rămâne în statul membru de executare până la soluționarea cererii sale de azil întrerupe cursul termenelor stabilite la articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584. În cazul în care cererea de azil este respinsă definitiv, trebuie să se convină din nou asupra unei date a predării în conformitate cu articolul 23 alineatul (3).

107. În sfârșit, trebuie amintit că obligația de a da dovadă de diligență pentru a menține faza de predare cât mai scurtă cu putință⁵⁸ se impune și autorităților și instanțelor care decid cu privire la cererea de azil. Totuși, aceasta nu înseamnă că ele trebuie să acorde acestei proceduri o prioritate absolută în raport cu toate celelalte proceduri pendinte. Este suficient ca ele să țină seama în mod corespunzător de urgența sa specifică comparativ cu urgența celorlalte proceduri.

⁵⁸ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 43). A se vedea de asemenea Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 58 și 59).

V. Concluzie

108. Prin urmare, propunem Curții să dea următorul răspuns la cererea de decizie preliminară:

Articolul 23 din Decizia-cadru 2002/584 nu este aplicabil atunci când predarea nu este posibilă ca urmare a unei proceduri de azil.

109. În cazul în care Curtea nu ar împărtăși această opinie, propunem să se răspundă la cererea de decizie preliminară după cum urmează:

- 1) O prelungire a termenului de predare în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 și menținerea în detenție după expirarea termenului prevăzut la articolul 23 alineatul (2) nu sunt admisibile decât în cazul în care o autoritate judiciară constată imposibilitatea predării în termen de 10 zile de la data deciziei finale privind executarea mandatului european de arestare și consimte la o nouă dată de predare. Dacă, într-o primă etapă, o autoritate polițienească a decis cu privire la aceste aspecte, trebuie ca, pentru remedierea acestei erori, să fie sesizată de îndată o instanță pentru a controla aceste decizii.
- 2) Articolul 23 alineatul (3) prima teză din Decizia-cadru 2002/584 vizează toate împrejurările care, în pofida diligenței manifestate, fac imposibilă o predare și ies de sub controlul statelor membre.